Pablo Neruda

Poezija

To je bilo v tistem času... Pome je prišla
poezija. Ne vem, ne vem, od kod je
prišla, iz zime ali iz reke.
Ne vem, ne kako ne kdaj.
Ne, to niso bili glasovi, niso bile
besede ne tišina,
poklicala me je z ulice,
s krošnje noči,
nenadoma, med drugimi,
med nasilnimi ognji
ali ko sem se vračal sam,
bila je tam, brez obraza,
in se me dotikala.

Nisem vedel, kaj naj rečem, moja usta
niso znala ničesar imenovati,
moje oči so bile slepe,
toda nekaj je utripalo v moji duši,
vročica ali izgubljena krila,
ostal sem sam,
razvozlal sem
tisto opeklino
in zapisal prvi zmedeni verz,
zmeden, brez telesa, čisti
nesmisel,
čista modrost
nekoga, ki ne ve ničesar.
In sem nenadoma videl
nebo,
očiščeno
in odprto,

planete,
utripajoče nasade,
luknjičasto senco,
preluknjano od puščic, ognja, rož,
noč, ki uspava, vesolje.

In jaz, tako neznatno bitje,
pijan od velike
zvezdne praznine,
videza, podobe
skrivnosti,
sem se počutil
kot čisti delček brezna,
odvrtel sem se z zvezdami,
moje srce
je odplavalo z vetrom.

Ars poetica

Med senco in prostorom, med nakitom in deklicami,
obdarovan s čudnim srcem in usodnimi sanjami,
nenadoma ves bled, uvelega čela in z žalovanjem
vdovca za vsakim izgubljenim dnem življenja –
joj, za vsako nevidno kapljo, popito zaspano,
in za vsak glas, ki ga drhteč sprejemam,
občutim enako odsotno žejo in enako vročico,
sluh, ki se rojeva z izogibajočo se tesnobo –
kot da prihajajo tatovi ali prividi –
v čvrsti in globoki skorji,
kot ponižan strežnik, kot počen zvon,
kot staro gledalo, kot vonj zapuščene hiše,
v katero prihajajo gostje ponoči, pijani na smrt,
kjer se čuti vonj oblek, razmetanih po tleh,
in odsotnost rož –
morda drugače, manj žalostno –
toda resnica, nenadoma, ta veter, ki biča
moje prsi, brezmejna bistva noči, ki planejo
v mojo spalnico, hrup dne, ki gori vztrajno,
hočejo prerokbo, ki je v meni, z bolečino,
in se slišijo udarci predmetov, ki kličejo
brez odgovora, in gibanje brez prestanka,
zmedeno ime.

V tem času

Srečno leto... Danes si srečen, brat,
od vseh strani te obdaja moja zemlja.
Jaz pa blodim daleč od vsega, kar ljubim.
Odgovori mi. Mislim, da sem ob tebi
in te sprašujem. Mislim, da sem januarski veter,
veter s Puelche, stari veter z gora,
ki te obišče, ko odpreš vrata.
Ne vstopi, samo odpiha kratka vprašanja.
Reci mi, ko stopiš na njivo pšenice ali ovsa,
se ti ne zdi zlata?
Nekega dne mi boš govoril o slivah.

Daleč od Čila mislim na jasen dan,
vijoličast, čist, s sladkorjem v grozdu
in s trdimi plavimi pečkami, ki kapljajo
v moja usta iz svojih kup, polnih sladkosti.
Reci mi, si ugriznil danes v čisti križ
neke ribe in se napil nesmrtne ambrozije,
dokler nisi bil tudi ti studenec zemlje,
sad, izročen sijaju sveta?

Zemlja v tebi

Drobna
vrtnica,
drobcena,
včasih
drobcena in gola,
zdi se,
da te držim v roki,
da te bom zaprl v svojo dlan
in te ponesel k ustom,
toda nenadoma
se moje noge dotaknejo tvojih nog
in moje ustnice tvojih ustnic,
razcvetela si se,
tvoja ramena se dvignejo
kot dvoje hribov,
tvoje prsi se sprehajajo po mojih prsih,
moja roka komaj obkroži
luno tvojih bokov:
od ljubezni se razvnemaš kot morje:

komaj izmerim tvoje oči, širše od neba,
in se sklonim k tvojim ustom,
da bi poljubil zemljo.

Sto sonetov ljubezni

I

Matilde, ime rastline ali kamna ali vina,
vsega, kar rodi zemlja in traja,
beseda, v kateri se razrašča jutro,
v kateri širi poletje svetlobo limon.

Pod tem imenom pljujejo lesene ladje,
obkrožene od rojev sinjega ognja morja,
in te črke so voda reke,
ki se izliva v moje poapnelo srce.

O ime, najdeno pod slakom,
kot vrata v neki neznan hodnik,
ki vodi v razvidnost sveta!

O, preplavi me s svojimi žgočimi usti,
zasleduj me, če hočeš, z očmi noči,
toda pusti me pluti in spati pod tem imenom.

XI

Lačen sem tvojih ust, glasu in las,
hodim po ulicah, ne da bi se hranil, tih,
kruh mi ne dá moči in jutro ne bega,
iščem čisti zvok tvojih korakov v dnevu.

Lačen sem tvojega drsečega smeha,
tvojih rok z barvo jezljive žitnice,
lačen sem belega kamna tvojih nohtov,
rad bi jedel tvojo kožo iz nedotaknjenih mandljev.

Rad bi jedel blisk, ki zgori v tvoji lepoti,
nos, ki gospoduje na tvojem ošabnem obrazu,
rad bi jedel minljivo senco tvojih trepalnic.

In grem lačen in se vračam in vonjam večer,
iščem te, iščem tvoje toplo srce
kot neka puma v samoti Quitratúe.

XVI

Ljubim grudo, ki si ti,
ker na planetarnih travnikih
nimam druge zvezde razen tebe. Ti ponavljaš
razmnoževanje vesolja.

Tvoje neskončne oči so luč, ki jo imam
od svetlobe razsutih zvezd,
tvoja koža drhti kot drhtijo poti,
po katerih potuje komet v dežju.

Od meseca so bili zame tvoji boki,
od sonca tvoja vroča usta in njih slast,
od te luči, žareče kot med v senci,

tvoje srce, ožgano od dolgih žarkov.
In tako tečem skozi ogenj tvoje oblike, te poljubljam,
mala in planetarna, golobica in geografija.

XCVIII

Ta beseda, ta papir, izpisan
od tisoč rok ene same roke,
ne ostaja v tebi, ni primerna za sanje,
pade na zemljo in tam živi naprej.

Ni pomembno, ali se bo ta svetloba ali hvala
izlila ali razlila iz kupe,
ali je bila močan drhtljaj vina,
ali ti je marjetica obarvala usta.

Ne želi si več zadnjega zloga,
tisto, kar privlači in spet privlači kleč
mojih spominov, vznemirjena pena,

želi pisati le tvoje ime.
In čeprav o njem molči temna ljubezen,
ga bo kasneje izgovorila pomlad.

Pablo Neruda (psevdonim za Neftalí Ricardo Reyes Basoalto) je morda najbolj avtentičen pesnik »zelene celine«, njene preteklosti in sedanjosti. Rodil se je leta 1904 v Parralu na skrajnem jugu Čila. 1921 je odšel v Santiago. Tu je spoznal simbolistično poezijo Rubna Daría, kasneje pa tudi govorico evropskega ekspresionizma in nadrealizma. Leta 1927 se je začela Nerudova diplomatska služba, najprej v Aziji (Burma, Cejlon, Java), nato v Španiji, Mehiki in Franciji. Ob tem je spoznal bedo Azije in doživel špansko državljansko vojno. 1943 se je vrnil v domovino in postal senator komunistične stranke, toda ko je predsednik Čila postal Videla, so ga začeli preganjati, moral se je nekaj časa skrivati in nazadnje oditi v tujino. V takih razmerah je napisal svoje osrednje delo *Canto general (Veliki spev)*, 1950. To je mogočna freska o zgodovini njegove dežele. S tem delom je Neruda uresničil svojo zamisel »totalne poezije«. 1972 je prejel Nobelovo nagrado. Čeprav se je zadnja leta vse bolj umikal v svoj intimni svet, je podpiral vlado predsednika Allendeja. Umrl je leta 1973.